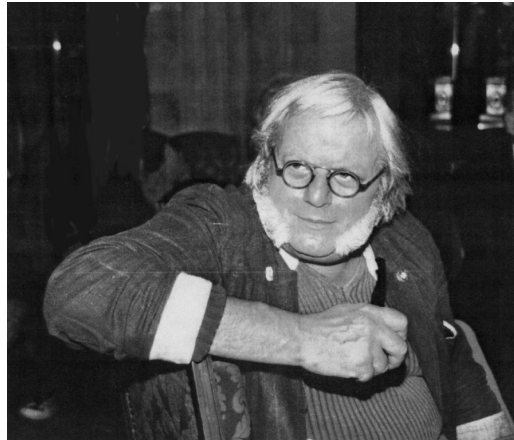

Едуард Дајч

ИЗА ОГЛЕДАЛА

Небалсамована комедија у седам чин – чинова

*Сви догађаји су измишљени
и свака сличност је случајна*

Др ЕДУАРД А. ДАЈЧ (1948 –), лекар (спец. анест. и реан.), историчар (природних) наука, драмски писац, рођен је у Београду у коме је и све школе завршио.

Драме: *Ијисийила*, *Седморица (војсковођа) иројив Тебе*, *Ан-ијигона на Колхиди*, *Плава књиџа о срјском ијијању* (са др Владаном Ђорђевићем), *Бела књиџа о срјском ијијању* (такође са Владаном), *Посјанак конјиненаија и океана*, *Тројанска ирилоџија*, *Црвена књиџа о срјском ијијању или Пројадање и васкрс срјских либерала*.

Сатирске игре: *Сонесијана*, *Белерофонј...*

Епопеје: *Херојски хексабиблон* (8.500 стихова), *Херојски додекабиблон* (7.500 стихова)...

Преводи и реконструкције: Хомерова *Одисеја* (12.500 стихова), Еврипидова *Ијисийила* (1.800 стихова), Казантзакисова вежбања...

Историја науке: *Еразисјирај са Самоса – анјички Харвеј*, *Алкмеон из Кројона – ојац научне медицине...*

Романи: *Грађанска ирилоџија*, *Роман о грашкју*.

Едуард ДАЈЧ

ИЗА ОГЛЕДАЛА

Небалсамована комедија у седам чин – чинова

ЛИЦА

КАЉОПИ, 60 година, висока, достојанствена баба са пунђом,
у цицаној хаљини (црној са малим белим туфницама).

МАРИКА, 40 година, ниска, живахна женица (светло окер блуза
и црна сукња), кратка ондулирана коса кестењасте боје.

КАЛИНЧЕ, 20 година, изузетно лепа девојка, средњег раста,
обучена “а ла Жорж Санд”, viseће локне пламено црвене боје.

Сцена

Сунцем обасјана и ведро обојена кухиња (зидови селеста – плаветни,
рагастови и дрвенарија азур – плави, плафон снежно бео) са Ка-
љопиним оријенталним ћошком (два дрвена сандука за шећер, три
даске на њима а преко тога мала бухарица).

Овални сто са карираним (Ројал Стјуард) столњаком и три тонет
столице на којима седе наше јунакиње.

I чин – чин (1944)

Горе описана сцена, око стола седе Каљопи и Марика и чистије брашак, махуне на све сиране.

КАЉОПИ: Марика, она је опрала пичку!

МАРИКА: Па шта, и пичка се мора прати. Сада смо Европејке па је перемо сваког дана, а не само православне Византинке па да је перемо само суботом.

КАЉОПИ: Марика, не прави се луда – бар ми знамо шта је прање пичке “а ла франсе” пре рандевуа.

МАРИКА: Како бре, “а ла франсе” кад немамо “ле биде” већ само “ла лавор” и “ла иврик” као она Емина из песме.

КАЉОПИ: Знаш ти на шта ја мислим. Па неће ваљда онај Милан да је њушка, иако и то није немогуће јер се свет сада много покварио, већ да јебе оним малим, кратким, меким православним, пошто ми таквог одаје човека.

МАРИКА: Добро си га описала! Где он да јебе! Сваког јутра развлачи експандере и чита “мускулус – мускулус” – медицинску анатомију и спрема пријемни испит за факултет чим они почну са радом. Такви не јебу!

КАЉОПИ: Такви амбициозни су баш најопаснији. Он, изгледа, од целе анатомије спрема само тај гинеколошки део и то нашем Калинчету.

МАРИКА: Па шта ако се деца и малчице јебу, то је добро за тен, јер они што се не јебу су бубуљичави, а ништа одвратније од тога. Ако се нешто и деси, лако ће се средити. Зар није Калинче после оног зликовачког ускршњег америчког бомбардовања водила Рикијеву Олгицу на чишћење? Дакле, она зна где се то ради и све је у реду.

КАЉОПИ: Аха, ето признала си! Ти, дакле, знаш да она иде да се јебе и то онако “тут ви ан гуз” пре полицијског часа.

МАРИКА: Ма није то неко озбиљно јебање са пуно оријенталне страсти већ онако лагано, европејско, “дас сексуал хигијен” како веле тевтони.

КАЉОПИ: Не помињи ми тевтонце који нас већ четири године бесе по Теразијама и стрељају на Бањици!

МАРИКА: Зар Калинче не разноси летке борећи се тако против немачког окупатора. И ти њој пребацујеш мало јебуцкања.

КАЉОПИ: Нећемо ми лецима да победимо тевтонце већ само када дођу московити – само Руси њих могу да среде!

У кујну нагло улази Калинче, видно расјоложена.

КАЛИНЧЕ: *(Оймено уморна ал' ведрим ѓласом)*
Добро јутро мила бако!

Прилази и љуби Каљоџи а ова одмах крјом брише образ ѓворећи себи у браду али иђак чујно.

КАЉОПИ: Ко зна каквим ће праживотињама да ме зарази у овим годинама.

КАЛИНЧЕ: *(Са смешком)*
Добро јутро најслађа мамице на свету!

КАЉОПИ и

МАРИКА: *(У један ѓлас)*
'бројутро, Калинче!

КАЛИНЧЕ: Јуче ми је рекао шеф у “Шенкеру” да Руси и наши ускоро долазе и да се причувам јер глупо је на самом крају изгубити главу. Слобода, долази слобода!!

КАЉОПИ и

МАРИКА: *(У један ѓлас)*
Не вичи дете – чуће те комшије!

Калинче се само осмехну.

МАРИКА: Дакле, у “Шенкеру” си чула да Руси долазе – то је онда поуздана информација!

КАЛИНЧЕ: *(Још ѓромкијим ѓласом неђо љрвођ љуџа)*
Руси долазе! Руси долазе! Уррааа!!!

МАРИКА: *(Видно изнервирана)*
Ма уђути већ једном да не заглавиш Бањицу.
(Гађа је махунама ѓрашка)

КАЉОПИ: Руси долазе, побиће нешто Немаца, јебаће све жене, јер како рече она баба са пећи коју једино нису силовали: “Кад је рат – рат је за све!”

КАЛИНЧЕ: А онда ће Београд – Пешта – Беч – Берлин и обесиће Хитлера!

- КАЉОПИ: Неће им се Хитлер – паша жив предати, али то је већ његов проблем. Једино ме брине што Руси нису баш поуздани. Чекали смо их у Цариграду од Сан Стефана (1878–79). Чекали смо их и пре Порт Артура (1906). Мислили смо сад ће они за неки трен основати токијску губернију и ослободити Цариград и обновити Византију. Чекали смо их целог великог рата а кад они убише Распућина и Николаја...
- МАРИКА: Еее, Распућин, то је био мушкарац! Прави мушкарац а не као ови сада! Тада су, драге моје, на земљи живели мушкарци, док сада они постоје само у нашој машини...
- КАЉОПИ: Стани, бре, Марика! Мушкарци, мушкарци, чудна ми чуда. Ти то тако говориш јер си у животу имала само једног мушкараца и то сопственог мужа, што је срамота за једну жену. Мушкарци су, децо моја, грешка еволуције, несавршене жене, тужна, тупава бића што воде ратове, али пошто још увек наука није довољно напредовала те не можемо, као Пресвета, да зачнемо са Светим духом и да се размножавамо партиногенезом, да родимо дете а да останемо невине, иако је и то могуће ако је химен растегљив, дакле пошто тако стоје ствари, морамо их трпети.
- МАРИКА и
КАЛИНЧЕ: *(Весело айлаудирају)*
Браво, брависимо, бра – ви – си – мо!! Бра – ви – си – мо!! Бра – ви – си – мо!!
- КАЉОПИ: *(Усџаје и клања се на дамски начин)*
Хвала, девојке! Него, шта рекосмо: Руси долазе и ослободиће Берлин и Париз. Кад смо већ код Париза, зашто си Калинче јуче прала пичку “а ла франсе” пре рандевуа?
- КАЛИНЧЕ: Ма то није било “а ла франсе” већ само онако мало да се освежи пошто је било спарно поподне.
- КАЉОПИ: Како “само онако мало” када си остала у купатилу преко пола сата и певала “жатандре” одвратним гласом. Нисам могла да поједем јабуку, а баш ми се јела, пошто их држимо у кади.
- КАЛИНЧЕ: Ах, Тино Роси! Тино Роси!!
(А њојом зайева џрленим ѓласом)
Жатандрееее,
ле жур е ла нуи
тон ретур.
Жатандрееее,
кар ла зо ки сан фуи

вјеншерше лубли,
дансони.
Жатандреее,
амбасан, тристеман,
дан мон кер си ду.
Е пур тон
жатандре
пур тужур!

Марика зајљеска и махуне на све сїрране леїе док Калинче слеже раменима.

МАРИКА: Ово је боље од Тино Росија! Браво Калинче, браво!

КАЛИНЧЕ: Нико није бољи од Тино Росија! Ах, Тино Роси! Што мој Милан не уме да пева као Тино Роси, већ само лепо говори тихим, озбиљним гласом.

МАРИКА: “Дубока река мирно тече –
мудар човек тихо говори!”

КАЉОПИ: “Говори тихим гласом и носи мочугу” што је говорио мој пријатељ Теди Рузвелт. Немам ја поверења у те што говоре шушкавим гласом. Мушкарац мора громко да говори, да све одјекује!

МАРИКА: Ми, бога ми, очистисмо грашак. Убеђена сам, Каљопи, да ћеш направити јелашце прсте да полижеш.

КАЉОПИ: Треба још само доста мирођије, јер грашак није ништа без мирођије, и кило оног телећег рибића које Димитрије набавља преко својих кријумчара из Панчева. Само да ми зет због телећег рибића не изгуби главу. Ко још у рату једе рибић са грашком.

МАРИКА: Ето, једемо ми! Никад није био толики апетит као сада у окупацији – само на храну мислим. Пре рата нисам могла ни да окусам јабуку а сада је цела када препуна јабука.

КАЛИНЧЕ: *(Нагло усїаде и оїрча ѓоворећи)*
Одох по јабуке, ко хоће још?

КАЉОПИ и

МАРИКА: *(У један ѓлас)*
Донеси и нама.

Калинче се муњевитио врати са јабукама. Три ѓрације седе за сїолом, свака једући јабуку на свој начин: Калинче је ѓризе, Марика исече на кришке, а Каљопи ољушїи прво кору а поїшом је исецка на кришчице. Једу и ћуше.

МАРИКА: Не кажу, Калинче, бадава Французи: “Љубав улази кроз стомак”. Они се у храну и љубав одлично разумеју.

КАЉОПИ: Тачно, зато Французи измислише “ла биде” да би дупло уживали, и кад уносе храну и кад је избацују.

МАРИКА: А Енглези измислише “ле вотер клозет” и “л ле футбол”.

КАЉОПИ: Почела си да трабуњаш, кћери. Али, ето, ми очистисмо грашак а московити не дођоше, велика су ми они сигуранција.

КАЛИНЧЕ: *(Раздрађано)*
Доћи ће Руси, доћи ће! Доћи ће и певаће песму посвећену мени “Калинку”
(И њоче да узима дах не би ли је зајевала)

КАЉОПИ и

МАРИКА: *(У један џлас)*
Не певај, бре, заглавићемо Бањицу. И зидови имају уши.

Калинче застїаде.

МАРИКА: Добро моје Калинче, после ручка иди да се видиш са оним финим дечком Миланчетом.

КАЛИНЧЕ: *(Је хиџро њољуби)*
Хвала ти мамице!

КАЉОПИ: Али претходно добро опери пичку!

Калинче хиџро исџрчи из кујне.

КАЉОПИ: А кад опере пичку намирисаће се са “ша ноар”...

Марика нађло зајева леџим и веселим соџраном мрдајући куковима у ритму џесме

*“Ун џеџи ша
комси – комса
ун џеџи ша
комси – комса,
комси – комсааа
комси – комсааа”*

КАЉОПИ: Боље певај “кад су Амур прешли самураји”.

МАРИКА: Довољно је Руса за ово преподне. Овај ти грашак чаробно мирише.

II чин – чин (1954)

Сцена исџа, лица исџа. Каљопи, Марика и Калинче чисте зрашак. Једина је разлика иџо се овога џуџа неће куваџи зрашак са џелећим рибићем из Панчева већ зрашак са јаџнеџином из Ђевђелије (која се јела на сулџанском двору ономад с џочейка века).

МАРИКА: Како ти је у Београду, Калинче? Не недостаје ти Италија, ла бела Италиа!!

КАЛИНЧЕ: Ла бела Италиа!! Ипак, у Београду ми је лепше, овде су сви моји.

МАРИКА: А како је Едакију, да ли се привикао на Београд. Недостају ли му другови из Падове јер их је, колико се сећам имао прилично?

КАЛИНЧЕ: Имао је он више другарица него другова и сви су га подједнако следили, и стално трчали за њим пошто их је забављао безобразним причама – зато су га и звали “пичка – Еди” по речи коју је најчешће изговарао. Још увек се најежим када се сетим како су брзо возили бицикле а он је био “жута мајица” и победник “Ђира ди Падова”. Поподне су ишли у биоскоп и гледали вестерне као “Тачно у подне” где Гари Купер говори “бонђорно” и “ћао бела” пошто Италијани то доста слободно синхронизују. А и тетке су га волеле а Марио Ђенезини обожавао.

МАРИКА: Ко још Едакија не воли – једино неки зли, завидни људи!

КАЛИНЧЕ: Тамо је Едаки јео ражњиће од врапчића и мале пице. Другови су му умиралли од смеха кад им је објаснио шта то значи на српском. Јео је и мале Гавриловићеве саламе – “саламине ди бебе” а тако Италијани називају и дечје курчиће.

КАЉОПИ и

МАРИКА: *(Грохотом се насмејаше)*
Причај нам још!

КАЛИНЧЕ: Једино није волео Венецију. Била му је влажна, буђава и тужна. И није волео ни милански “Дуомо”. Фиренца му се веома допадала али изнад свега је волео Падову јер ту су били сви које је волео, баш као што воли Београд а посебно Калемегдан кога муњевито обилази својом зеленом бициклетом.

КАЉОПИ: Па што си се онда развела од Мариа кад вам је било тако лепо.

- КАЛИНЧЕ: Зато што је Марио продао све што сам донела у Италију, све слике и то. Он је леп, млад и весео али ја више волим озбиљне и богате мушкарце.
- МАРИКА: Као што је Фатхи – беј, амбасадор краља Фарука који нас је водио у Абацију, у вилу “Амалија”.
- КАЛИНЧЕ: Управо такве мушкарце волим. Да као што је Фатхи – беј али онај Насер га је повукао у Каиро чим је отерао Фарука у Рим.
- МАРИКА: Ех, да – Фатхи – беј је био центлман состос (прави). Ретки су такви.
- КАЛИНЧЕ: Сада сам упознала једног грчког дипломату, није додуше амбасадор већ више полицајац, али је веома галантан. Пре рата је био фудбалер и то голман репрезентације. “Типо спортиво” потпуно друкчији од Александра, Марија и Фатхи – беја. Само Александар је био бољи од свих. Ех проклетни црвени – убише ми Александра!
- КАЉОПИ: Немој то стално да понављаш пред Едакијем. Није то добро. Ми ипак живимо у овој Титовој Југославији. Посебно немој да му пуниш главу са тим сада кад треба да крене у школу а тамо није лепо бити “државни непријатељ” па макар од шест година. Не мора Едаки да буде дежурни антикомуниста за све нас.
- МАРИКА: Немој да грдиш Калинче. Није лако у њеним годинама бити и удовица и распуштеница.
- КАЉОПИ: Чудна ми чуда, ја сам се развела од Чича Николе у току великог рата а то тада није био распрострањен обичај као данас.
- МАРИКА: Стално се хвалишеш што си била сифрижеткиња: те си одбацила мужа, те си одбацила турове и корсете, те ово – те оно. Али, питам те сада, ако си тако била слободна зашто ниси била нудисткиња као мадам Симпсон и краљ Едвард.
- КАЉОПИ: Левантинке се купају голе само на месечини и то не зато да их не виде неке очи већ да их не види сунце. Оне тако раде да би сачувале своју белу пут.
- МАРИКА: Дакле, Калинче, лепо ти је са тим Геролиматосом?
- КАЛИНЧЕ: Јесте мамице, заиста уживам. Сваке вечери идемо у биоскоп – он је луд за филмовима. Ту навику је стекао у дипломатском интернату за сирочиће и сиромашне, када су их водили десет пута да гледају филм “Мароко” са Марлен Дитрих, Гари Купером али не због њих већ због Адолф Манжуа званог “ар-битер елеганс”...

МАРИКА: После Мориса Шевалијеа мени се највише свиђа Адолф Манжу. Ах, Мори, ах, Мори!!

КАЉОПИ: А због чега су децу десет пута терали да гледају исти филм?

КАЛИНЧЕ: Због оне сцене када Адолф Манжу центлменски подноси раскид зарука од стране Марлене и како то саопштава званицама окупљеним да их прославе.

Марика и Каљопи се згледаше и климнуше главама са дубоким уважавањем изговорено̄.

КАЛИНЧЕ: А онда после биоскопа идемо у “Два јелена” или код “Бајлонија”. Недељом идемо на излет, и то тамо где игра “Звезда”, Нови Сад, Загреб, Ријека – свеједно, само не идемо у Сплит и Црну Гору – ем лош пут, ем простаца, највише волим када идемо до “Кантриде” јер останемо у Абацији у “Кварнеру”, али и “Кантрида” је леп стадион, такорећи издубљен у стени а у оближњој кафани “Три палме” служе одличну рибљу чорбу и печеног јастога...

МАРИКА: И ја сам некада гледала футбол у Солуну, додуше много скромније. Куповао нам је леблебију и писташа, а пили смо лети хладну бозу а зими врућ салеп...

КАЉОПИ: Знаш, Калинче, најбољи је поглед на П.А.О.К.*-ов са јеврејског гробља на коме си, исправи ме ако грешим Марика, и ти, Калинче, зачета...

МАРИКА: Онај Димитрије нема паметнија посла од тих прича. Уосталом тамо није зачето Калинче већ Рикица. И не стидим се. Били смо млади и лепо а и улазница је била за Димитрија прескупа, те смо, са јеврејског гробља гледали утакмице.

Али, насџави Калинче са оним данас а не са оним од њре њоџоџа.

КАЛИНЧЕ: Првог августа идемо у Грчку, овога пута са Едакијем. Надам се да ће на Бралосу или Кастањи имати јагњетину а не као прошлог пута “специјалитет непокорених хеленских планина шумски јеж испечен у блату”. У сваком случају биће леденог “фикс” пива.

КАЉОПИ: Најбоље “арнаки ту галактос**” је оно ђевђелијско – оно се јело на двору Абдул Хамида! То је обожавао и патријарх Варнава, бог да му душу прости – отровао га онај дебели Милан Стојадиновић под којим је стењала њ.к.в. кнегиња Олга...

* Панхеленски атлетски клуб Цариграђана (Панелиникос атлетикос оминос Константинополиткон).

** “арнаки ту галактос” – млечно јагње припремљено у млеку.

- МАРИКА: А и ти си, бога ми, стењала под Варнавом. Мој несрећни татица вас је затекао и из очаја отишао у Србију '915. кад су сви нормални људи бежали из ње. Зато се и развео од тебе.
- КАЉОПИ: Није морао да поведе са собом и нашег најмлађег сина Костицу који је, несрећник умро од пегавца и сахрањен на Липарским острвима. Е, због тога сам се ја развела од Чича Николе, а не он од мене. Луди Црногорац!
- МАРИКА: Добро де, ти и Варнава, Милан и Олга, то ме не чуди али, питам се како се то јебу Милан Бартош и Зинка Кунц!
- КАЛИНЧЕ: Ја се сећам Зинке Кунц из “Мажестика”. Салветом је једва успевала да прекрије свој бујни деколте.
- КАЉОПИ: Е тај “Мажестик” је Александру дошао главе – сав је био озвучен, то су урадили још за време окупације Немци и тако су црвени чули за оно злато које је Александар послао својим ћеркама у Америци.
- КАЛИНЧЕ: Њему је главе дошао његов бивши зет, Бранко Милиновић, ђубре вашљиво, он је потказао Александра Удби а злато задржао за себе а после је чујем са неким хохштаплером и бицикlistом Панићем ушао у неке сумњиве послове у тој истој Америци...
- МАРИКА: Да ли сте чуле најновији виц: жалило се дупе Уједињеним нацијама па каже: 1. угњетавају ме (седе на мени), 2. не смем да говорим на јавном месту (не смем да прдим већ само да пувам онако подмукло и подло) и 3. последњи читам дневну штампу (ти си Каљопи задужена да сецкаш “Политику” у квадратиће и да је набијеш на онај ексер са часног крста у нашем клозету).
- КАЉОПИ: Тачно, ја се бринем у фамилији за улазак и излазак хране. А кад је о јелу реч сад се губите из кујне јер тајну грашка са јагњетином понећу у гроб...
- МАРИКА: Као што је и Антигонис Папађорђе, царски и краљевски ратлукција, правио је локуме и за његово царско величанство султана и падишаха Абдул Хамида и, касније, за његово краљевско величанство српског краља Петра I ослободиоца.
- КАЉОПИ: Ајде, ајде, јала – јала, што кажу Арапи, чистац – бежите из кујне.

III чин – чин (1964)

Сцена истја, лица истји, чистји се г̀рашак.

КАЛИНЧЕ: (Задихано)

Ах, били смо у Паризу, Пауцаки и ја и навратили до Драгише Цветковића а он пита: како је Александар? Можете само замислити његово изненађење кад је чуо да су га удбаши још '949. убили у оној “Главњачи” где су га 41. држали Немци. Њему је било суђено да заврши тамо.

КАЉОПИ: Ех, није знао. Само се прави да дугује кир Михалису, у Срба познатијег као ћир Мика. И ја сам била у Паризу после младотурске револуције када сам посетила тетку Агату коју је Кемал-паша двадесетак година касније посекао сабљом у Смирни.

МАРИКА: Маните се тих тужних историја. Него, Калинче, шта има ново са Рикијем и Елени Сифакис?

КАЛИНЧЕ: Рђаве вести из колоније (Келна) јавља нам конзул Хурмузјадис (Урмашевић).

КАЉОПИ: Је ли то онај са длакавим ушима, длакавијим од циганске пичке? А и бакенбарде има као неки стари орангутан или ти “шумски човек са Борнеа”. Сигурно је и репат као поједини Арнаути по сведочењу конзула Хана...

МАРИКА: “Постоје две врсте репатих Арнаута, једни имају кратак козји реп а други дужи коњски. Ти репати се одликују изразитом снагом за пешачење. Када нужде морају да задигну реп да га не би опоганили”. Тако нам сведочи конзул Хан у свом обимном тротомном делу “Албанезише штудијен” издање Јена, 1864, како нам преноси др Владан Ђорђевић у свом делу “Арнаути и велике силе”. Дакле, то знамо, познајемо конзула Хана али нас занима шта то поручује конзул Урмашевић?

КАЛИНЧЕ: “Елени Сифаки, критска курветина”, баш тако каже, “опљачкала је Рикија и отерала из његовог стана а претходно му је пепељаром разбила главу уз помоћ свог немачког љубавника”, завршен цитат.

МАРИКА: Море и он је поразбијао твојих ствари, а од њихове продаје смо живели а онај магарац студирао (Костица је имао стипендију полиције коју је добио Светислав Костић, али је Костица отишао до њих и рекао како то он пролетерског порекла, комуниста и партизан да нема стипендију а да онај Света Костић, потоњи професор педијатрије, кулачког порекла да је има. Тако они узеше стипендију од Свете и дадоше

је Костици. Он нам никад није био на терету). Студирао је незахвални магарац десет година а разбија у наступу хистеричке Калинине и Едакијеве ствари од којих је издржаван. Чудо једно што никада није разбио нешто своје већ само твоје држећи се оног комунистичког “што је ваше – то је наше, што је моје – то је моје” и оног “своје не дам – туђе дизам, то се зове комунизам”.

- КАЉОПИ: Шта се десило мом омиљеном унучету?
- МАРИКА: Ето, чула си: опљачкала га је она критска курветина Елени и избацила на улицу.
- КАЉОПИ: *(Сїаде се ударати њо буйинама – израз велике жалости на Леванїу)*
Панатема тин путана! (“анатема на курвата!”)
- КАЛИНЧЕ: Али има и добра вест. Министарство је најзад, после десет година, одобрило Геролиматосу да се ожени за мене. Већ смо све средили – венчаћемо се у Топчидерској црквици! Баш романтично!
- КАЉОПИ: Али онда губиш свој зелени пасош и нећеш више бити “Калина Ђенезини, ћиадина Италијана”.
- КАЛИНЧЕ: Не, сада поново постајем Византијка као што сам се родила али не Ники – Калиопи Папасотириу већ Ники Геролимату.
- МАРИКА: *(Зайева)*
Ромња генитика – Ромња пегено! (Византијка сам се родила – Византијка умирем!)
- КАЉОПИ: Више те ни Грци не сматрају за “београдску Мата – Хари”, аферим!
- КАЛИНЧЕ: А после идемо на свадбени пут до Бледа и Граца.
- КАЉОПИ: Благо си га теби. Ја сам са Николом ишла до Шангаја а ти, замисли чак до Граца где су одлазили на студије просечно даровити српски сељаци док су они најдаровитији одлазили у Беч, Берлин или Париз.
- КАЛИНЧЕ: Нема свако капетана за мужа, па да плови цабе – мој је само скромни дипломата – “народни слуга” како он воли да се назива.
- КАЉОПИ: Нема свако капетана за мужа а бродовласника за оца као ја, драга моја, јер твој је татица а мој зет био келнер у Солуну, ако се не варам?
- МАРИКА: Мој је муж био хотелер, власник чувеног “Олимпос науса” на солунској риви али је банкротирао за време велике економске кризе.

- КАЉОПИ: И радио као келнер у свом некадашњем хотелу – чисто сумњам! Да није било Варнаве када би он постао економ Патријаршије у Карловцима и живели сте к’о бубрези у лоју.
- МАРИКА: Увек се враћамо на Варнаву.
- КАЉОПИ: Па бољи је ваљда један Варнава од оног Фатхи – беја, италијанског хохштаплера Марија Бенезинија или овог пуковника жандармеријског који живи скромно јер има четири неудате сестре у Атини: Тасулу, Нунуцу, Бомбонику и Катринелу, које су остале бабе девојке због сељачког обичаја да се млађа сестра не сме удати пре старије. Замало да заборавим и брата Титија, озлоглашеног педерчину.
- КАЛИНЧЕ: Замислите шта ми је Пауцаки рекао. Видео је ону Хару Гошевић, секретарицу и љубавницу амбасадора, генерала Цакалотаса, како претура по Костицином досијеу и како се правила невешта кад ју је затекао, ко зна шта му је напаковала.
- МАРИКА: Како онакву “катева на фаме” (сићи да једемо“) кобилетину један амбасадор да изабере за љубавницу. Они не смеју да иду испод нивоа једне примадоне или примабалерине – такви су обичаји у дипломатском свету, пази се на ранг љубавнице.
- КАЉОПИ: Ма није он њу изабрао – њу му је подметнула УДБ-а преко њеног мужа Гошевића, професора догматике и упоредне теологије на Богословском назови факултету.
- КАЛИНЧЕ: Када смо једном били код ње, ја и Пауцаки, они станују у Дринчићевој, у оној старокатоличкој цркви, видела сам својим очима како ножем што сече гибаницу чисти говна са гаћа своје деце – страшно!
- МАРИКА: Код таквих људи смеш да једеш само чивутско тврдо јаје или неочишћене орахе као што раде прави ћифути када их позову у хришћанску кућу на ручак.
- КАЉОПИ: За нежењене мушкарце је опасно када једу у кући родитеља своје девојке, онда им у јело обавезно ставе менструациону крв јер се сматра да је то најбоља мађија за удају. Ех, ко зна колико ли су Костица и Рикица појели менструација и шта све још чека Едакија. Него кад помену смо менструацију, Марика, да ли си купила парадајз?
- МАРИКА: Јесам, тврд и сочан као коњска муда а црвен као павијаново дупе, прсте да полижете.
- КАЉОПИ: *(Насмеја се)*
Е тај је најбољи. Па лепо, ми изгледа очистисмо грашак.

IV чин – чин (1975)

Сцена истиа, лица истии, чистији се брашак.

КАЛИНЧЕ: *(Задихано)*

Били смо код Костице и Едакија у Клеве са још једним младим грчким дипломатом тако да му не знам име. Ах, они тако отмено живе!

КАЉОПИ: Ко то живи отмено – младе грчке дипломате?

КАЛИНЧЕ: Ма не, Костица и Едаки живе отмено.

КАЉОПИ: Како то лекари па отмено да живе? Бесмислица! Лекари, као водоинсталатери и ђубретари имају крајње неотмен посао – целог живота сечеш неке гнојне чиреве или порађаш труле жене. Ето и то ти је отменост!

КАЛИНЧЕ: Ма отмено кад вам кажем! То је потврдио и онај грчки дипломата.

КАЉОПИ: Ма они само глуме отменост пред оним глупим и подмуклим Швабама. Него имаш ли вести о Рикици из оне мрачне и суморне Норвешке? Тамо пола године траје ноћ а друге половине је осветљена неким аветињским небом.

КАЛИНЧЕ: Рикица је морао да побегне у Норвешку због алиментација јер не само да га јури његова одвратна прва жена Гордана Божовић, која је искористила Едакија док је био мали, већ и једна професионална немачка проститутка.

КАЉОПИ: Та Гордана, та Гордана се јебала у Коцељеви са сељацима док им је јадни Рикица порађао жене и краве. Завела је наивчину причама о Америци и као доказ донела је једну флашу “кока – коле” коју је пио свечано као да је “дон Перињон”. И после те “кока – коле” одмах се ожени с њом! Али поменула си и неку швапску курветину?

КАЛИНЧЕ: Та Немица ординира по оближњој америчкој војној бази. Е, она је са надувеним стомаком ишла улицама Гелзенкирхенбура, бедног рударског градића у смрдљивом Руру, лупала се по трбуху и викала: “Овде је мали Оназис! Овде је мали Оназис!”

МАРИКА: Тако му и треба кад се лажно издавао да је он лично онај Папас власник “Есо – Папаса” као да петролејски магнати из хобија раде као руднички лекари. Чим упозна неку жену Рикица одмах изведе ону представу са стаклићима.

КАЛИНЧЕ: Коју то представу, мамице?

МАРИКА: Рики свечано из сефа извади кадифену врећицу са стаклићима које будалама личе на брилијанте и “пере” руке у њима говорећи да му то лечи реуматизам. И, замислите, многе се упечају на то. Е, свет је препун идиоткиња!

КАЉОПИ: А како му је сада у Норвешкој!

КАЛИНЧЕ: Ожени се неком медицинском сестром које се издавала да је ћерка власника “Икеје” а тата јој сеоски столар у Филкесјуфенхифен и Ода, одвратно име за селендру. Додуше тридесет је година млађа и веома лепа.

КАЉОПИ: Ужас, опет нека курветина! И она ће га опељешити! Свет је препун лопурда!

МАРИКА: Једини збиља поштен човек кога сам познавала је био мој Димитрије. Кад су га ономад ухапсили он је имао код себе осамсто долара које му је дала госпођа Колесников, она која је стално, као “главу шећера” продавала оног рибара или тачније продавала је рибара као што се продају парчићи часног крста, те испада да је Колесников насликао више стотина “рибара”. Е кад је мој Димитрије изашао из затвора одмах је отишао до госпође Колесников а она му рече: “Знам, ухапсили су те и узели ти доларе. Није важно за паре, Димитрије, важно је да си изашао читав”. А он на то извади из манжетне 800 долара и даде јој. Као награду гђа Колесников му је поклонила, погађате шта?

КАЉОПИ и

КАЛИНЧЕ: *(У један глас)*
“Рибара”!

Слајко се насмејаше а Каљоји рече: Ми, бога ми, очистијисмо грашак.

V чин – чин (1984)

Сцена истиа, лица истиа, чисти се зрашак.

КАЛИНЧЕ: *(Задихано)*

Знате велику вест – Едаки се оженио.

МАРИКА: Зар тако млад – тек му је тридесетпета, та његова се будућа жена још није ни родила. А је ли макар богата?

КАЛИНЧЕ: Из добре је куће, имају све што им треба, кућу на мору, кућу поред Дунава, лепо и уредно живе, а она је витка као газела. Такве се девојке не срећу често.

МАРИКА: Ма нисам ја ни претпостављала да је то неко сироче али сам мислила да има неки пароброд, плантажу дувана или кафе у Бразилу, хасијенду са кравама и гаучосима у Аргентини, неко тропско острво са кокосовим палмама на Туамото архипелагу или фарму са горилама у Конгу...

КАЉОПИ: И до сада си трабуњала али ово је заиста сомнабулно – ко то још има фарму са горилама? Да ли би можда желела да је она поседник неког гробља слонова – замисли тоне слоноваче добија Едаки у прику.

МАРИКА: Е то би било предивно!

КАЉОПИ: А шта си ти Димитрију донела у мираз – мене и Чича Николу тако да несрећник не издржава само једну жену и троје деце већ и таста и ташту. Едаки не мора да издржава таста пошто је краљевски, пардон Титов пуковник, ташта економиста, плантажер раног пролећног воћа и виноградар, свастика чувени кафеџија те ће Едаки цаба да једе а он то највише воли. Уосталом Едаки не издржава ни самог себе нити ће икад то бити у стању. Платио је он скупо што је морао да витла барјаком антикомунизма док сте сви ви лепо сарађивали са свима. Њега сте прогласили за вашу савест и сада ето вам – шта год учинио Едаки не може да напредује јер сте му наметнули скрупуле. Не може се бити суманут и частан а успети у животу. Од Едакија сте направили цврчка и ето он ће да цврчи докле год сија сунце а када падне ноћ, кад му пресуше резерве он ће и завршити као цврчак. Ипак, било је лепо слушати његово цврчање у току спарног лета.

КАЛИНЧЕ: Ма какви цврчци, није мој Едаки инсект. Они се воле – то је најважније, верујте ми на реч јер ја се бар нисам удавала због љубави и сада знам да сам грешила. Уосталом, једино она га је

прихватила за мужа, све остале су га желеле само као љубавника. Она је једино биће које се осмелило да се уда за Едакија.

МАРИКА: Е, нисам знала да је на тако лошем гласу мој Едаки. Значи, добро је прошао. Онда само да му роди децу те да га неко издржава у старости.

КАЉОПИ: То му је план – у младости да те издржавају родитељи а у старости деца, а за то време ти цврчиш ли цврчиш, пишеш, црташ голе жене, вајаш глинце и курчиће, проучаваш историју науке, преводиш Хомера и носиш смешна одела – лепо је то смислио наш Едаки: бити симпатични, толерантни полу – глупи Август и полу – мудрац, аферим!

КАЛИНЧЕ: Немој тако, успеће мој Едаки, једнога дана увидеће свет значај његовог дела а тада “адио фтоха” (“збогом сиротињо”).

КАЉОПИ: Увидео би свет то одавно да га нисте натерали да је у сукобу са светом и да је ето дошао до једног од могућих решења – живот у две етапе. А што се успеха тиче “видећемо, што би рекли слепци”. Уосталом можда има неко резервно решење, али то само он зна. Али, изгледа, ми очистисмо грашак.

 VI чин – чин (1994)

Сцена истиа, лица истиа, чисти се грашак.

КАЉОПИ: Да нас неко гледа чудно би се, стално чистимо грашак и спремамо га ил' са рибићем ил' са јагњетином. Мало се стидим због тога.

МАРИКА: Па нећемо ваљда да користимо онај суви грашак који деца користе за дуваљке – то се више ни у албанској војсци не једе.

КАЉОПИ: Нисам ја на то мислила већ сам хтела да кажем да деценије пролазе а ми једно те исто, чистимо грашак и причамо.

МАРИКА: Свако чисти неки свој грашак, то мислим сликовито. Ето Византија је чистила грашак и трајала хиљаду година. Ма, шта причам, траје још увек у срцима православним.

КАЉОПИ: Ово нисам разумела.

МАРИКА: Свако мора да чисти неки свој грашак, да ли разумеш?

КАЉОПИ: А ти то онако волтеријански мислиш?

МАРИКА: Баш тако, иако је ту мисао први изрекао Ксенофонт на крају своје “Анабазе десет хиљада”.

КАЉОПИ: Тачно, паметна Марико, тачно. Када су се вратили из Персије, стално ратујући налетели су на спартанске царинике који им нису одали почаст већ су им наплатили царину, таксе и онај П.Д.В. те су Ксенофант и другари потпуно осиромашили. Зато он саветује свог сина да се мане политике и ратовања и нека обрађује свој виноград. Е, две хиљаде година касније Волтер је уместо “виноград” ставио “врт” а уместо херојских ратова глупачке пустоловине, а Курде који су ратовали са Хеленима преименовао у Хрвате а Хелене у Немце.

МАРИКА: Браво, Каљопи, баш си мудра.

КАЉОПИ: Мудрост није алиби за чишћење грашка или је можда управо чишћење грашка можда највећа мудрост. Нека публика размишља о томе до следећег и најзад последњег чин – чина.

VII чин – чин (2004)

Сцена истиа, лица истиа, чистији се зрашак.

КАЛИНЧЕ: Ноћас сам уснила одвратан сан...

МАРИКА: Такви снови обично значе срећну јаву, ето, на пример када сањаш говна то значи изобилје и добитак. Не каже се бадава “просрала га је срећа”.

КАЛИНЧЕ: Ма није то био такав сан већ присећање на ону одвратну Гизелу из Панчева.

КАЉОПИ: Тада када си после Александрове смрти одлазила у Панчево код његовог старијег брата Маркус Дајча да испросјачиш штогод?

КАЛИНЧЕ: Да, баш тако. Још увек ме то боли. Још увек се осећам пониженом. Још увек ми је пред очима она одвратна мрачна јудео – масонска зградурина са уграђеном депресивном дрвенаријом, тешким завесама и злокобним огромним каминима и каљевим пећима. Намештај – неке але и грифони, ногаре фотеља грабежљиве канце а наслони искежена лица – као да сте упали у сан неког лудака. А тек људи, они су одвратнији од тих ствари и намештаја: стара, зла, ћопава служавка са арогантним изразом лица и надменим држањем, Гизела, Маркусова жена препуна ироније и сарказма, и успорен, свечано помпезан и безосећајан Маркус. Још увек жалим што сам вукла са собом јадног малецког Едакија не би ли му се стриц умилоставио да нам некако помогне кад види последњег и јединог мушког потомка који носи презиме Дајчевих али узалуд. Само нас је позивао да обавезно опет дођемо да би га увесељавали својом немоћношћу.

МАРИКА: Познајем ја те масоне још из Цариграда. Опасни су и немилосрдни.

КАЉОПИ: О не. Масони су као холестерол, постоји добар и злоћудан холестерол а тако се и масони деле на оне добре и оне злоћудне али очигледно је Маркус спадао у ове друге.

КАЛИНЧЕ: Тачно, Маркус није прстом макао да спасе рођену браћу, Давида од Немаца а Александра од Титових комуниста.

КАЉОПИ: То је нормално за те злоћудне масоне, за њих је брат само ћутљиви брат а не неки тамо рођени брат. Они се своје праве браће одрекну чим ступе у тај ред. Зато Маркус није ни

покушао да спасе Давида и Александра а њему самом ништа није фалило иако су Немци знали да му је отац Едуард био Јеврејин. Мајка им је била Фани фон Браденбург, Прускиња дакле, али то још никога није спасло јер Немци гледају само на проценат неаријевске крви – узму шибер и готово: “ти си за сапун а ти иди кући!”

КАЛИНЧЕ: Тако је! Нико није дирао ни Маркуса ни његову имовину, нити Немци, нити Титови комунисти. Његов сестрић, Ернест Гергељ је био Титов дипломата у Индонезији а потом високи чиновник Уједињених нација...

КАЉОПИ: Па то је “пар екселанс” масонска ујдурма те такозване “Уједињене нације”.

МАРИКА: Ти си, Каљопи, изгледа стручњак за масоне и катранције као Едакијев кум Симон.

КАЛИНЧЕ: Маните се катранција, Немци и она курва Елизабета опљачкаше мртвог Костицу и отеше Едакију стан у Келну.

МАРИКА: Шта се чудиш – то је Немцима у природи они су разбојници као шумски мрави. Они су измислили младотурке и уништили хеленизам мале Азије и Понта.

КАЉОПИ: Али нису уништили рембетску музику, зар не, Марика?

МАРИКА: *(Зайева)*
Ели море ели
каненас ден се тели
јати се филимени
апо тон комисјери
(Ели, море, Ели,
нико те не жели
јер ти Турчин, Ели
забио свој цели)

КАЛИНЧЕ: Али имам и лепе вести – Едаки ми је дао дивну читуљу у “Политици”. Послушао је моју жељу да ми не даје фотографију и да слави мој живот а не да тугује над мојом смрћу, послушајте!

(Калинче узима “Полиџику” и чииа)

“Наша мила мајка, бака, свекрва и прија Ники Калиопи Калина Папасотириу Дајч Ђенезини Геролимату ослободила се у 81 години”, ех није морао да стави годину, и даље “син Едуард, унуци Хари и Димитрис, снаја Маја, прија Драгиња и Весна”.

КАЉОПИ: Е лепо, пошто смо најзад очистили грашак нека се он лепо крчка са јагњетином у маслиновом уљу натопљеним мирођијом...

МАРИКА: Аха, одала си тајну грашка, ниси успела да је као Антигонис Папађорђе однесеш у гроб!

КАЉОПИ: Попустила ми је пажња пошто ме је Калинче гануло са оном прелепом читуљом. Но, ипак, пошто смо ми Византијке вечне, баш као што је вечно православље, нисам успела у науму да “тајну грашка” однесем у гроб. Уосталом како би се онда весело забављале са онима што читају ову драму или гледају представу. Умиру, драге моје, само они који су као мртви и рођени, а само су одавали утисак живота, уосталом има право чувени Полиоркет у “Херојском додекабиблону” када каже:

СВЕ У ИСТИ ГЛАС:

“Будите веселе срећне
што сте двоструког рода
баш као румено вино
и од златнога сунца
и од вулканског тла
од њих вам потиче ватра
што вам у груд’ма гори
а она се знајте добро никад угасит’ неће
трајаће док сунце сија
море хучи таласа
и фестиони ричу
и тресе се камена земља
једино живот постоји
смрт је заборав само
митови епови драме
памћење наше буде
на све оно што беше
на све оно што биће
здраве ми биле јунаци
ја одох на крилатом коњу
а ви нек’ следите мена
на крилима дела ваших
на вас сада је ред”.

КРАЈ